

ELŐSZÓ

0. 1991 szeptemberében felkértük a szövegtani kérdésekkel foglalkozó kutatók, oktatók zömét, hogy

- a szövegvizsgálat terén szerzett eddigi tapasztalataikat foglalják össze,
- nyújtsanak kitekintést további elképzeléseiket, terveiket illetően,
- ötleteikkel, tanácsaikkal, javaslataikkal járuljanak hozzá a szövegtan összehangoltabb fejlődéséhez/fejlesztéséhez,
- segítsék elő a más kompetenciával rendelkező szakemberek, az érdeklődők, a hallgatók stb. könnyebb tájékozódását.

Felkérőlevelünkhöz csatoltuk a mellékelt kérdéskatalógust, melyet szándékunk szerint úgy állítottunk össze, hogy egységes, de tág keretet biztosítson a szövegtani kutatás helyzetéről kialakult vélemények átfogó kezeléséhez éppúgy, mint súlypontozott, differenciált vagy szelektív kifejtéséhez. Vállalkozásunkat annak reményében kezdtük el, hogy az elért eredmények számbavételével, az álláspontok konstruktív szembesítésével és a problémák orientáló jellegű feltárásával lehetővé váljék egy megalapozott szakmai körkép megrajzolása, majd ennek révén a jövőben különös figyelemmel (elsődleges fontossággal) vizsgálandó kérdések, kutatási témák egyfajta katalógizálása.

A verbális szöveg mint kutatási objektum

Vélemények a szövegtani kutatásról

Kérdések

- (1) Az ön véleménye szerint mik a verbális szöveg szövegszerűségének (textualitásának) kritériumai?
Ha szükségesnek tartja különféle médiumú (hangzó, írott, nyomtatott stb.) verbális szövegek megkülönböztetését, kérjük, válaszoljon e megkülönböztetésnek megfelelően.
- (2) Az ön véleménye szerint melyek azok a fő kérdések, amelyeknek vizsgálatára a szövegkutatásnak irányulnia kell, és mely tudomány (tudományok) feladata kell hogy legyen e kérdések vizsgálata?
 - (a) Ha e kérdések vizsgálata egyetlen tudomány (= szövegtan) kompetenciakörébe sorolandó, milyennek kell lennie e tudomány felépítésének?
 - (b) Ha az egyes kérdések vizsgálata különböző tudományok körébe sorolandó, az ön véleménye szerint hogyan biztosítható/biztosítandó e tudományok optimális/adekvát kooperációja?
- (3) Jellemezze röviden az ön közelebbi kutatási területét, különös tekintettel annak verbális szövegeket érintő aspektusaira.
- (4) Az a diszciplína, amelyet ön képvisel — s közelebbről az ön kutatási területe — mivel és/vagy hogyan járul(hat) hozzá a verbális szövegek kutatásához és/vagy egy szövegtan (mint diszciplína) létrehozásához?
- (5) Az a diszciplína, amelyet ön képvisel — s közelebbről az ön kutatási területe — milyen segítséget kap(hat) a verbális szövegek kutatásától és/vagy egy szövegtantól (mint diszciplínától)?
- (6) Az ön véleménye szerint mik a szövegkutatás (és/vagy egy szövegtan létrehozásának) soron következő legsürgősebb feladatai?
(E kérdés megválaszolását — ha kívánja — kezdheti a verbális szövegek kutatásának eddigi eredményeire/módjára/hiányosságaira utaló megjegyzésekkel.)

(7) Itt (ehhez a ponthoz) sorolva, kérjük, mondja el mindazt, amit a verbális szövegek kutatásáról még el kíván mondani (amire a fenti kérdések nem adtak lehetőséget).

Válaszához (különös tekintettel a 3. kérdésre adothoz) kérjük, csatoljon rövid bibliográfiát.

1. A beérkezett válaszokat a jelen kötet első (*Tanulmányok—Válaszok* című) részében tesszük közzé. Egy részük híven követi a fenti kérdéskatalógust, más részük súlypontozva vagy szelektíven kezelve azt, bizonyos (rész)területekre, illetőleg egyéni kutatási programokra koncentrálnak, ismét más részük a kérdéssor keretében kifejtett vagy az által inspirált, többé-kevésbé önálló, koncepcionális igényű tanulmány, s vannak közöttük hozzászólás jellegű írások is. Tematikai gazdagságuk, műfaji és metodológiai sokszínűségük miatt célszerűnek láttuk a beküldött írásokat a szerzők nevének betűrendjében közreadni, a különböző vélemények egybevetését, a kutatási kérdéskörök, feladatok és témák katalogizálását, e 'pillanatfelvétel' globális elemzését és értékelését, a körkérdésünkkel kapcsolatos tanulságok levonását az olvasóra bízva. A válaszok remélhetőleg ebben a formában is megfelelő alapot szolgáltatnak mindehhez.

2. Ami a *Szemiotikai szöveg*tan kötetének globális felépítését illeti, jelen kötetünk az első rész vonatkozásában speciális jellegűnek tekinthető. (Szeretnénk itt megjegyezni, hogy a jövőben is szándékunkban áll további speciális tematikájú kötetek megjelentetése.)

E kötet további részeibe egyrészt a szövegkutatással kapcsolatos általános jellegű, másrészt a szövegösszefüggőség vizsgálatával kapcsolatos speciális jellegű művekkel foglalkozó írásokat, illetve ilyenekre utaló információkat vettünk fel.

Az *Áttekintések, recenziók* részbe így került bele egyrészt a *Text* című folyóirat 10 — 1/2. számáról egy rövid beszámoló, minthogy ez a kettős szám egy a jelen kötetünk alapját képező felkéréshez hasonló, nemzetközi felkérésre beérkezett válaszokat közli, másrészt Halliday — Hasan *Cohesion in English* című könyvének összefoglaló részéről egy informatív fordítás jellegű ismertetés, minthogy a szövegösszefüggőség kutatásával kapcsolatban ez a könyv a legtöbbet idézett könyvek egyike.

Mind a *Bibliográfia*, mind a *Repertórium* rész felépítése követi a fenti kettős struktúrát, azaz általában a szövegkutatásra, valamint a szövegösszefüggőség kutatására vonatkozó bibliográfiákat tartalmaz, illetőleg e két kutatási területet illető — zömükben alpműveknek tekinthető — művek repertóriumait közli.

A *Miscellanea* rész egy új, a szövegkutatás előmozdítása céljára szolgáló nemzetközi társaság megalakulásáról számol be.

Szeged, 1992. augusztus 31.

P. S. J.
B. I.
V. L.